

ניתוח ממצאי סקר עמדות ותפיסות בנושא סיכוני האקלים ישראל מול מדינות ה-OECD

עידו קטושבסקי

מבוא

ארגון ה-OECD עורך זה כעשור סקר תקופתי - Risks that Matter Survey (RTM) - המתמקד בזיהוי הסיכונים העיקריים שניצבים בפני אזרחי המדינות החברות בארגון, כפי שהם נתפסים על ידי הציבור עצמו. הסקר, הנערך אחת לשנתיים מהווה הזדמנות לקבל הצצה השוואתית לעמדות הציבור הישראלי בהשוואה לעמיתיו במדינות המפותחות. בשנת 2022 פרסם המכון הישראלי לדמוקרטיה סקירות אחדות המתחזות את ממצאי סקר RTM בשנה זו, והן כללו בחינה של תפיסות הציבור הישראלי על הכלכלה, תפקוד השירות הציבורי ואיומי האקלים בישראל בהשוואה למדינות ה-OECD.

סקירה זו ממשיכה את קו המחקר ומנתחת את ממצאי סקר RTM העדכני שבוצע בסוף 2024 ופורסם בתחילת שנת 2025. זהו הסקר הראשון שנערך לאחר פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" באוקטובר 2023, ולכן הוא מספק תמונת מצב עדכנית של תפיסות הציבור בתקופה מאתגרת במיוחד. המיקוד בסקירה זו הוא תפיסות אזרחי ישראל ביחס לשינויי האקלים. סקירה זו מצטרפת ללקט סקירות המבוססות על סקר RTM 2024 של ה-OECD, כאשר שתי הסקירות האחרות התמקדו בסוגיות כלכליות ושירות ציבורי.

נוסף על הסקר של ה-OECD, דו"ח זה מתבסס על שני מאמרים נוספים וזאת בשביל לחזק את ממצאי הסקר: סקר "Attitudes Survey Global" של Raw Research Center¹ וסקר עמדות הציבור הישראלי בנושאי אקלים של המכון הישראלי לדמוקרטיה, שנערך בספטמבר 2025.²

שילוב סקרי ה-RTM עם Attitudes Survey Global וסקר עמדות הציבור הישראלי בנושאי אקלים מצביע על כך שמאז 2022 חלה ירידה במידת הדאגה משינויי האקלים בכלל המדינות המפותחות וישראל בפרט. עם זאת נמצא כי רוב מתון מהנשאלים בישראל (57%) הביעו חשש מפני שינויי האקלים.

כמו כן, למרות רמת הדאגה הנמוכה יחסית, ישראל מדורגת במקום הראשון בתפיסה כי הממשלה אינה עושה די בהתמודדות עם שינויי האקלים, כאשר 63% מהמשיבים ציינו כי הממשלה אינה פועלת במידה מספקת. תפיסה זו אף התחזקה מאז 2022. כלומר, התפיסה בקרב הציבור הישראלי כי הממשלה אינה עושה די בנושא ההיערכות למשבר האקלים רק התחזקה.

ממצא נוסף הוא כי מאז 2022 נרשמה עלייה בתפיסה שלפיה סבסוד תחבורה ציבורית הוא הכלי המועדף למיתון ההשלכות על הציבור במסגרת יישום מדיניות סביבתית.

עוד עולה מן הסקירה כי סוגיות הקשורות לשינויי האקלים אינן מאופיינות בישראל ברמות גבוהות של קיטוב פוליטי. כלומר, קיימת הסכמה רחבה בקרב כלל המנעד הפוליטי כי הממשלה אינה עושה די בהתמודדות עם הסוגיה. ממצא זה מצביע על הזדמנות לקדם מדיניות היערכות לשינויי האקלים ללא מסגור פוליטי מובהק, ובכך לצמצם חסמים פוליטיים והתנגדויות שאינן ענייניות, העלולות לעכב את יישומה.

הניתוח המובא בדו"ח זה מראה כי קיימת הזדמנות לקידום מדיניות בתחום האקלים, הנשענת על תמיכה ציבורית רחבה וציפייה לפעולה ממשלתית. מכאן, אנו קוראים למקבלי ההחלטות לפעול כבר היום, במטרה לנצל שעת כושר זו ולקדם מדיניות בתחום.

¹ מכון מחקר עצמאי, הפועל לניתוח סוגיות, עמדות ומגמות מרכזיות בזירה העולמית באמצעות מחקר חברתי מבוסס נתונים.
² סקר עמדות הציבור בנושא ההיערכות למשבר האקלים

1 סקר Risk That Matter של ה-OECD

הסקר כלל מדגם מייצג של 1,005 משיבים דוברי השפה העברית. מבחינת מגבלותיו, הסקר נוסח בשפה העברית בלבד ובגרסה אינטרנטית בלבד (ולא טלפונית), ועל כן ככל הנראה לוקה בחסר בייצוג של אוכלוסיות שאינן דוברות עברית או ללא גישה לאינטרנט (בעיקר ערבים וחרדים). ניתוחים של דפוסי ההצבעה של המשיבים תומכים בטענה שהסקר אינו מדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית. עם זאת, מהשוואת התשובות לממצאי סקרים מייצגים, כמו הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אנחנו מעריכים כי הסקר הוא מדגם מייצג של האוכלוסייה דוברת העברית בישראל.

זאת ועוד, הממוצעים המשוקללים שחושבו בהשוואות שנערכו בין מדינות ה-OECD אינם כוללים את ערך התשובות של המשיבים שלא ידעו להשיב על השאלה. השימוש בממוצע משוקלל הוא מתודה מוכרת בסקרים, והיא נעשית כדי להבטיח שהתוצאות ישקפו בצורה טובה יותר את אוכלוסיית המדינה.

הסקר נערך ב-27 מדינות, ובחן את תפיסות הציבור לגבי הסיכונים החברתיים והכלכליים שהמדינה והחברה מתמודדות איתם.

רשימת המדינות שהשתתפו בסקר: אוסטרליה, בלגיה, קנדה, צ'ילה, דנמרק, אסטוניה, פינלנד, צרפת, גרמניה, יוון, אירלנד, ישראל, איטליה, קוריאה, לטביה, ליטא, מקסיקו, הולנד, נורבגיה, פולין, פורטוגל, סלובניה, ספרד, שווייץ, טורקיה, בריטניה וארצות הברית.

2 סקר "Global Attitudes" של Pew Research Center

סקר בינלאומי, הנערך זה למעלה משני עשורים, ובוחן עמדות ציבוריות בנושאים פוליטיים, חברתיים ובינלאומיים במדינות רבות בעולם. במסגרת הסקר נמדדות, בין היתר, תפיסות הציבור ביחס לשינויי אקלים, סיכונים גלובליים, חששות מטרור והפצת פייק ניוז.

סבב הסקר של אביב 2025 נערך בקרב מדגמים מייצגים של האוכלוסייה הבוגרת בכל מדינה שנכללה בו, תוך שימוש בשיטות איסוף נתונים המותאמות להקשר המקומי, ובהן ראיונות טלפוניים וסקרים מקוונים. הנתונים משוקללים לצורך הבטחת ייצוגיות דמוגרפית.

בישראל הסקר נערך בקרב כ-1000 משתתפים ב-2 שפות, עברית וערבית.

3 סקר האקלים של המכון הישראלי לדמוקרטיה

סקר ארצי, שנערך לראשונה בשנת 2020, הבוחן את עמדות הציבור בישראל כלפי משבר האקלים, את תפיסת ההיערכות אליו, וכן את מידת נכונותו של הציבור לפעול לקידום יישום מדיניות אקלים ואף לשאת בעלויות הכלכליות הכרוכות בהתמודדות עמו. הסקר נערך על ידי חוקרי [פרויקט האקלים](#) של המכון הישראלי לדמוקרטיה.

סקר 2025 נערך בחודש ספטמבר על מדגם מייצג של 1,033 משיבים בני 18 ומעלה, בשילוב ראיונות מקוונים וטלפוניים. המדגם כלל 806 משיבים דוברי עברית ו-227 משיבים דוברי ערבית.

הממצאים

1) מידת הדאגה משינויי האקלים

אחד הממצאים המשמעותיים העולים מן סקר הסיכונים של ה-OECD הוא הירידה ברמת החשש משינויי האקלים בישראל, כפי שניתן לראות בתרשים 1. בעוד שב-2022 כ-68% מהמשיבים בישראל העידו כי הם מודאגים משינויי האקלים במידה קלה או רבה, בשנת 2024 שיעור זה עומד על כ-51% בלבד בטווח הקצר (עד שנתיים) ועל 57% בטווח הארוך (עשר שנים ומעלה).

חשוב להדגיש כי על אף הירידה, עדיין יותר ממחצית מן המשיבים בישראל מביעים דאגה משינויי האקלים. הן בהתייחס להשפעות בטווח הקצר והן בהתייחס להשפעות בטווח הארוך, ממצא המעיד כי על אף סדרת האירועים שטלטלו את אזרחי ישראל בשנים האחרונות, שינויי האקלים ממשיכים להיתפס בעיני רוב הציבור כסוגיה מדאגה.

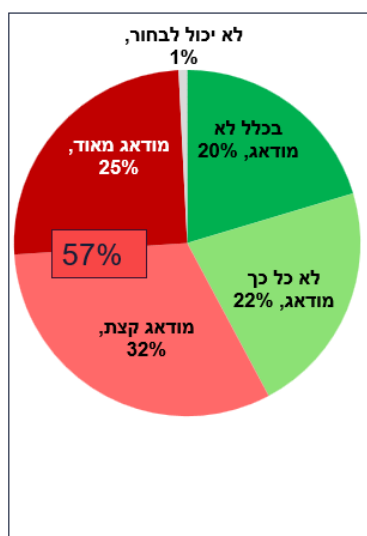
חשוב לציין כי מאז סקר 2022 התמודדה ישראל עם שורה של משברים משמעותיים, אשר שינו את סדר היום הציבורי. בעוד ששנת 2022 התאפיינה ביציבות יחסית לאחר מגפת הקורונה, בשנת 2023 התרחשו אירועים בעלי משמעות רחבה: בתחילתה נרשם גל מחאות סביב הרפורמה המשפטית, ובסופה פרצה מלחמת חרבות ברזל, שמאז מצויה ישראל בעימות מתמשך עם עזה. נוסף על כך, במהלך 2024 התקיימו מספר סבבי עימות מול איראן. על רקע זה, התקופה שבין שנת 2022 לשנת 2024 התאפיינה בתחושת אי-ודאות ביטחונית ופוליטית מתמשכת. אירועים אלו, אשר הציבו איומים מיידיים על ביטחונה וקיומה של מדינת ישראל, דחקו סוגיות ארוכות טווח מהשיח הציבורי, ובהקשר זה עשויים להסביר את הממצאים בתרשים 1, 2 ו-3.

תרשים 1: שיעור הפרטים התופסים את שינויי האקלים כאיום

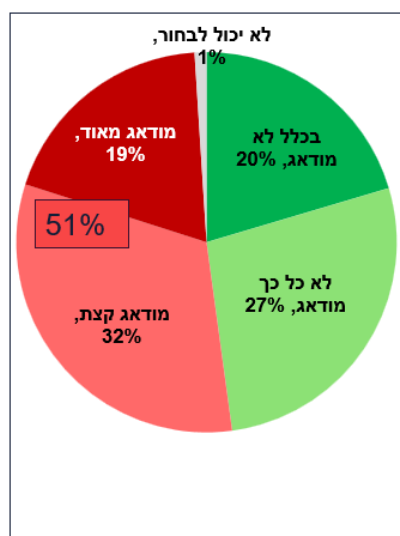
2024 ו-2022

2024 - באיזה מידה אתה מודאג משינויי האקלים...?

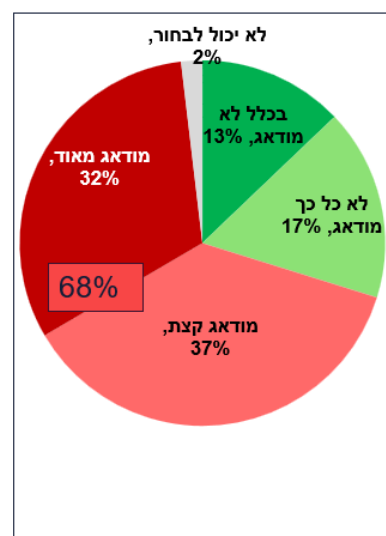
בטווח הארוך
"במבט מעבר לעשר השנים הבאות"

בטווח הקצר
"במחשבה על השנה או השנתיים הבאות"

2022
באיזו מידה אתה מודאג
מההשלכות של שינויי האקלים?

מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.
ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

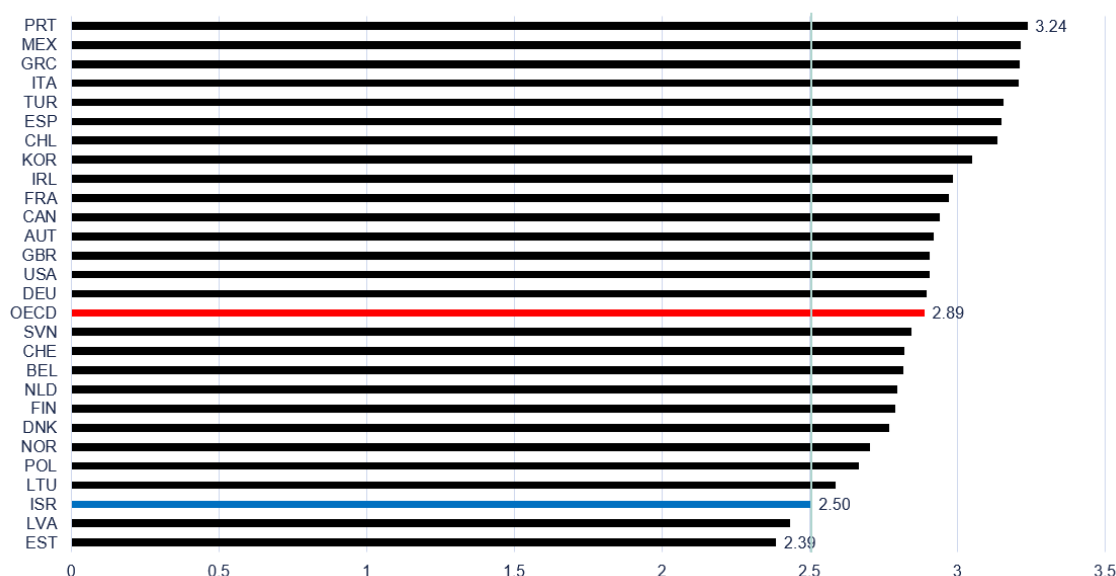
מהסקר עולה כי בהשוואה לשאר מדינות ה-OECD הציבור בישראל פחות מודאג משינויי האקלים (תרשים 2 ו-3). בסקר התבקשו הנשאלים לדרג את מידת הדאגה שלהם משינויי האקלים בטווח הקצר, כאשר 1 מציין "בכלל לא מודאג" ו-4 מציין "מודאג מאוד". לפי תרשים מס 2 ניתן לראות כי בממוצע משוקלל, רמת הדאגה בישראל נמוכה מזו שנמדדה בממוצע מדינות ה-OECD. בעוד הממוצע המשוקלל ב-OECD עומד על 2.89 מתוך 4, בישראל ערך זה עומד על 2.50. ממצא זה ממקם את ישראל בתחתית הסולם, במקום ה-25 מתוך 27 המדינות שנבדקו.

תרשים 2: ממוצע משוקלל של תפיסת שינויי האקלים כאיום בטווח הקצר

2024

במחשבה על השנה או השנתיים הבאות, באיזו מידה אתה מודאג לגבי השינוי באקלים?

1 – בכלל לא מודאג, 4 – מודאג מאוד

מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.

ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

נמצא כי גם בהסתכלות על הטווח הארוך הציבור בישראל פחות מודאג משינויי האקלים בהשוואה לציבור בשאר מדינות ה-OECD. בעוד הממוצע המשוקלל של מדינות ה-OECD עומד על 2.98 מתוך 4, בישראל הערך עומד על 2.62.

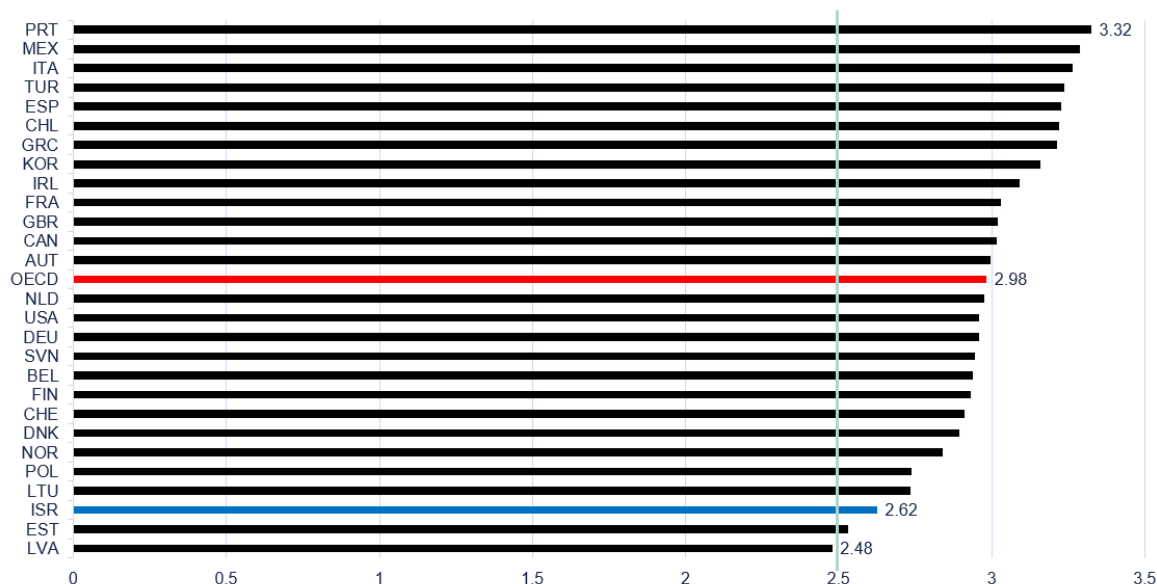
³ ממוצע משוקלל הוא ממוצע שבו לכל תצפית מוצמד משקל המשקף את חלקה היחסי באוכלוסייה כך שתצפיות שמייצגות יותר אנשים יקבלו משקל גבוהה יותר.

תרשים 3: ממוצע משוקלל של תפיסת שינוי האקלים כאיום בטווח הארוך

2024

במבט מעבר לעשר השנים הבאות, עד כמה אתה מודאג מהשינוי באקלים?

1 – בכלל לא מודאג, 4 – מודאג מאוד

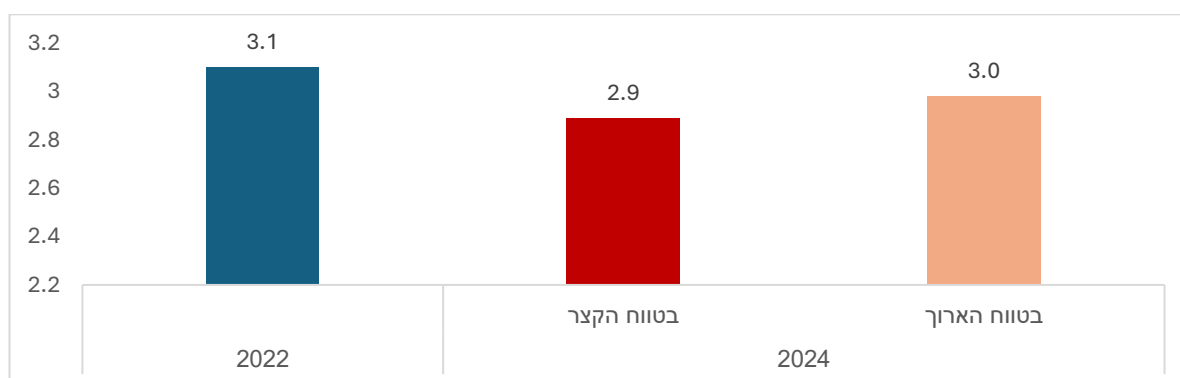

מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.

ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

ראוי לציין כי ההשוואה בין ממצאי הסקר משנת 2024 לבין אלו של שנת 2022 מוגבלת מבחינה מתודולוגית, שכן בשני הסקרים השאלה נוסחה אחרת. בעוד שבשנת 2022 נשאלו על אודות החשש משינוי האקלים באופן כללי, בסקר של 2024 פוצלה השאלה לשני טווחי זמן נפרדים - טווח קצר וטווח ארוך. עם זאת, העובדה כי גם בטווח הקצר וגם בטווח הארוך הממוצעים המשוקללים נמוכים מהערכים שהיו בשנת 2022 מספקת אינדיקציה לכך שהחשש משינוי האקלים פחת. הירידה ברמת החשש בישראל אינה ייחודית, והיא תואמת מגמה רחבה הנצפית במדינות רבות בעולם. כך בממוצע משוקלל בסקר של 2022 החשש הממוצע במדינות ה-OECD עמד על 3.1 כאשר בשתי השאלות שתוארו לעיל הממוצע לא עלה מעל 3.

תרשים 3: שינוי בממוצע המשוקלל של תפיסת החשש משינוי האקלים ממוצע משוקלל של כלל מדינות ב-OECD

מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.

ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם סקר Raw Research Center, שנערך באביב 2025, המצביע על כך שמאז שנת 2022 חלה ירידה בחשש משינויי האקלים במדינות עם הכנסה גבוהה. מכאן עולה שהירידה ברמת החשש שנמדדה בישראל אינה חריגה, אלא משתלבת במגמה רחבה יותר בקרב מדינות ה-OECD.

תרשים 4: שינוי בתפיסת האקלים כאיום

2025 לעומת 2022

Views of climate change as a threat are down in many high-income countries since 2022, up in some middle-income countries since last asked

% who say global climate change is a major threat to their country

High-income countries	'13	'16	'17	'18	'20	'22	'25	'22-'25 change
	%	%	%	%	%	%	%	
Poland	45	54	42	55	-	68	55	-13
Greece	87	84	79	90	-	86	75	-11
Italy	64	72	65	71	83	82	71	-11
Netherlands	-	56	64	70	70	77	66	-11
UK	48	58	59	66	71	75	66	-9
Hungary	-	66	59	66	-	80	72	-8
Australia	52	60	58	60	59	71	63	-8
Spain	64	89	89	81	83	78	72	-6
Germany	56	65	63	71	69	73	67	-6
Sweden	-	64	64	69	63	70	64	-6
South Korea	85	-	79	86	81	82	77	-5
Canada	54	61	60	66	67	65	60	-5
Israel	30	-	38	38	-	47	42	-5
Japan	72	68	67	75	80	82	78	-4
France	54	73	72	83	83	81	78	-3
U.S.	40	53	56	59	58	54	51	-3

התקיים הסקר ובעמודה האחרונה מוצג הפער בין שנת 2025 ו-2022.
מקור: Raw Research Center.

ניתן להסביר את הירידה ברמת החשש משינויי האקלים בכלל העולם מאז 2022 כשילוב של תהליכי הסתגלות פסיכולוגיים, חשיפה לאיומים קיומיים דחופים יותר, וכן שינוי בשיח של נציגי הציבור ביחס לסוגיה.

גורם מרכזי שאנו סבורים שהוביל לירידה בתפיסת שינוי האקלים כאיום הוא כניסה של איומים מיידים. נמצא כי היכולת האנושית לעבד איומים היא משאב מוגבל וכאשר הפרט נחשף לסכנות מיידיות ומוחשיות הן דוחקות הצידה איומים אחרים.⁴ מאז שנת 2022 חלו תמורות בסדר היום הציבורי, שכן שנת 2022 הייתה תקופה שבה החשש ממשבר הקורונה ירד, והתחילה המלחמה בין רוסיה לאוקראינה. בישראל בפרט מלחמת חרבות ברזל יצרה איום מידי אשר דחק את תחושת הסכנה מאיומים רחוקים יותר. מחקר המתבסס על מדגם ממדינת ישראל מאשש כי העלייה בחשש הביטחוני הובילה לירידה בתפיסת האיום של שינוי האקלים.⁵

כמו כן, ניתן לזהות תהליך של התרגלות לשינויי האקלים, המהווה גורם מרכזי לאדישות ולהפחתת החשש הציבורי. חשיפה מתמדת לאירועי קיצון אקלימיים, בין אם באמצעות התיווך התקשורתי ובין אם חוויה פיזית, מובילה

⁴ Weber, Elke. (2006). Experience-Based and Description-Based Perceptions of Long-Term Risk: Why Global Warming Does Not Scare Us (Yet). *Climatic Change*, 77.

⁵ Hamama-Raz, Y., & Shinan-Altman, S. (2024). Does Climate Change Worry Decrease during Armed Conflicts? *Climate*, 12 (10), 162.

לשחיקה רגשית ולנרמול המצב. תהליך זה מתכתב עם הספרות הפסיכולוגית על תפיסת סיכונים, המראה כי בני אדם נוטים לנרמל איומים חוזרים כחלק ממנגנון הסתגלות.⁷⁶

עוד הסבר המגיע מהספרות הפסיכולוגית הוא שחל מעבר באופן תפיסת האיום. בעוד שבעבר נתפס משבר האקלים כאיום עתידי המלווה בחוסר ודאות רב ובכך מעורר דאגה משמעותית מאי הודאות, כיום השלכות המשבר כבר מורגשות בחיי היומיום והציבור חווה אותו כעובדה קיימת שניתן להתמודד איתה. הסבר זה מגיע ממחקרים המראים כי סיכונים עתידיים שיש בהם חוסר ודאות מעוררים רמת חרדה גבוהה יותר מאשר איומים קיימים שמתמודדים איתם.⁹⁸

הסבר אפשרי נוסף לירידה בתפיסת שינויי האקלים כאיום במדינות מפותחות הוא התחזקותן של עמדות וקבוצות פוליטיות המטילות ספק בחשיבות הנושא. עם זאת, יש להדגיש כי איננו רואים בהסבר זה את הגורם המרכזי, בין היתר משום שבארצות הברית הפער בין 2022 ל-2025 אינו מן הגבוהים ביותר, אך לא ניתן לשלול את תרומתו למגמה הכללית. בשנים האחרונות ניכרת עלייה בשיח פוליטי סקפטי כלפי שינויי האקלים, הממסגר את הסוגיה כמשנית, שנויה במחלוקת, או ככזו המצויה במתח עם שיקולים כלכליים ולאומיים. דוגמה בולטת לכך היא הנהגתו של דונלד טראמפ בארצות הברית, שהתאפיינה בצמצום רגולציה סביבתית ובנסיגה מהסכמים בינלאומיים בתחום האקלים.¹⁰ מחקרים מצביעים על כך ששיח פוליטי מסוג זה אינו נותר ברמת האליטה בלבד, אלא מחלחל לעמדות הציבור הרחב, מפחית את רמת הדאגה משינויי האקלים ומעמיק את הקיטוב הפוליטי סביב הסוגיה.¹¹

2) מידת החשיבות של שינויי האקלים בהבאת ילדים לעולם

ממצא נוסף העולה מסקר הסיכונים של ה-OECD הוא שכצפוי, בישראל שינויי האקלים לא מהווים שיקול בהחלטה על הבאת ילדים לעולם. הנשאלים התבקשו לדרג באיזו מידה שינויי האקלים מהווים עבורם שיקול בהבאת ילדים, בסולם של 1 עד 4, כאשר 1 מציין "בכלל לא" ו-4 מציין "מאוד". מן הנתונים עולה כי הציון הממוצע שניתן בישראל עומד על 2.08, נתון המשקף ניטרליות באשר להשפעתו של גורם זה על ההחלטה האם להביא ילדים לעולם. בהשוואה לשאר מדינות ה-OECD (תרשים 5) ישראל ממוקמת במקום האחרון מבין מדינות ה-OECD ובפער ניכר מהממוצע בכלל המדינות, העומד על 2.86.

ממצאים אלו משקפים באופן ברור את תפיסת העולם של הישראלים לגבי הבאת ילדים לעולם, ומתכתבים עם המבנה הדמוגרפי הייחודי בישראל. שיעור הפרייון בישראל הוא הגבוה ביותר מבין מדינות ה-OECD כ-2.9 ילדים לאישה, לעומת פחות מ-1.5 בממוצע מדינות ה-OECD.¹² חשוב להדגיש כי גם בקרב קבוצות נשים חילוניות או משכילות רמת הפרייון בישראל גבוהה יחסית לעומת מדינות ה-OECD. תופעה זו מוסברת בשילוב של נורמות חברתיות המעודדות ילודה, מדיניות רווחה התומכת בילודה ובאימהות עובדות ותמיכה משפחתית, לרבות סיוע כלכלי וטיפול מצד המשפחה המורחבת. בכך, שיקולים כמו משבר האקלים אינם מהווים שיקול לגבי הבאת ילדים בישראל.¹³

⁶ Moore, F. C., Obradovich, N., Lehner, F., & Baylis, P. (2019). Rapidly declining remarkability of temperature anomalies may obscure public perception of climate change. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 116(11), 4905–4910.

⁷ Kinnick, K. N., Krugman, D. M., & Cameron, G. T. (1996). Compassion fatigue: Communication and burnout toward social problems. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 73(3), 687–707.

⁸ Grupe, D. W., & Nitschke, J. B. (2013). Uncertainty and anticipation in anxiety: An integrated neurobiological and psychological perspective. *Nature Reviews Neuroscience*, 14 (7), 488–501.

⁹ Carleton, R. N. (2016). Fear of the unknown: One fear to rule them all? *Journal of Anxiety Disorders*, 41, 5–21.

¹⁰ Popli, N. (2025, January 21). What happened the last time Trump withdrew from the Paris Agreement. *Time*.

¹¹ Albert, M. J. (2026). It's not just climate: rethinking "climate emotions" in the age of burnout capitalism. *Environmental Politics*, 35(1), 150–170.

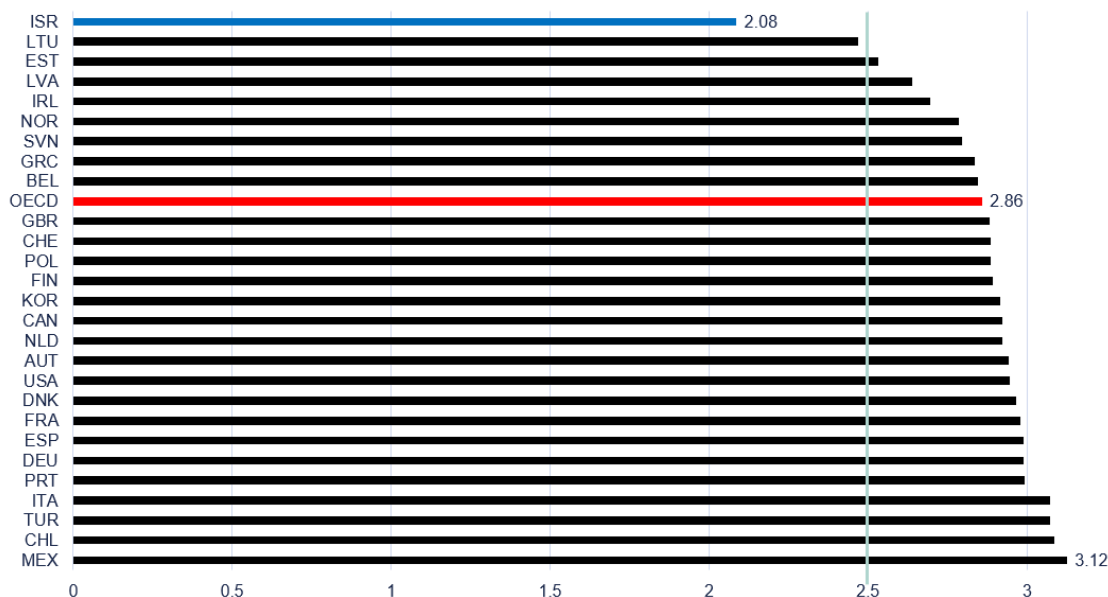
¹² OECD. (2024). *Society at a glance 2024: OECD social indicators*. OECD.

¹³ Okun, B. S. (2016). An investigation of the unexpectedly high fertility of secular, native-born Jews in Israel. *Population Studies*, 70(2), 239–257.

תרשים 5 : ממוצע משוקלל של מידת החשיבות של שינויי האקלים בהבאת ילדים

2024

עד כמה הדאגה משינוי באיכות הסביבה/באקלים מהווה שיקול עבורך על הבאת ילד?
1- בכלל לא, 4 - מאוד

מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.

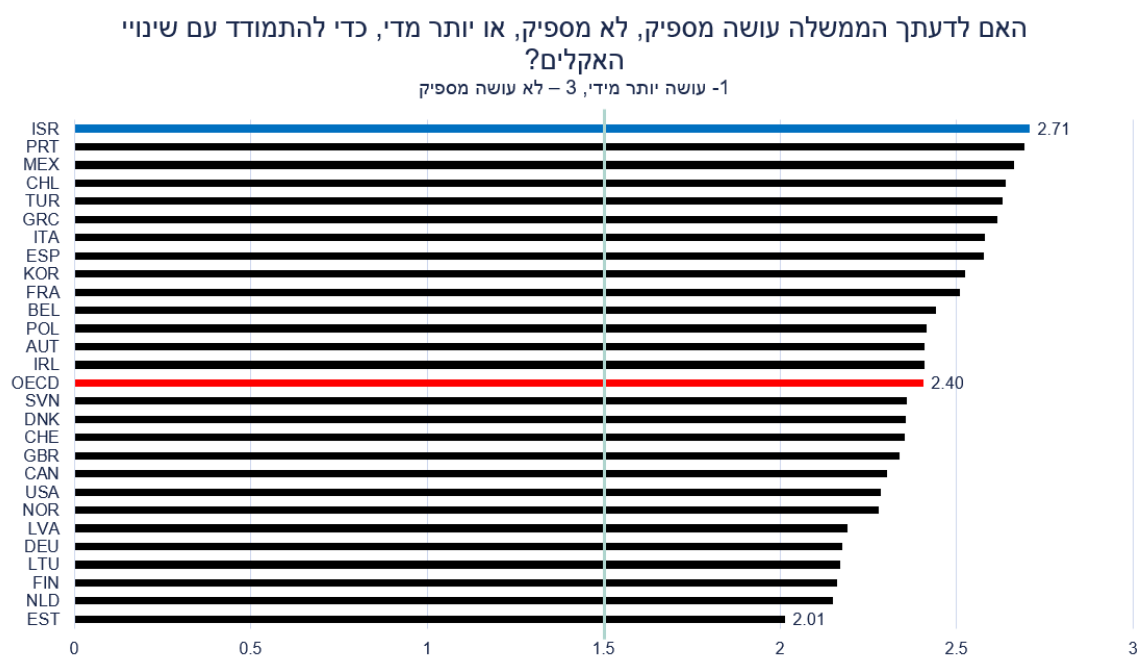
ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

3) מידת שביעות הרצון מתפקוד הממשלה בסוגיות של שינויי האקלים

אף שהישראלים פחות חוששים משינויי האקלים, הציבור הישראלי מדורג במקום הראשון מבין מדינות ה-OECD בתפיסה שהמדינה לא עושה מספיק כדי להיערך לשינויי האקלים. בסקר הסיכונים של ה-OECD התבקשו הנשאלים להעריך את מידת העשייה של הממשלה ביחס להתמודדות עם שינויי האקלים, כאשר 1 מציין כי הממשלה עושה "עושה יותר מידי" ו-3 מציין כי היא "לא עושה מספיק". בתרשים 6 ניתן לראות כי בממוצע משוקלל ישראל ניצבת בראש הרשימה של מדינות ה-OECD, מה שמסקף חוסר שביעות בולט בנוגע לתפקוד הממשלה בסוגיית שינויי האקלים. בעוד שהממוצע המשוקלל במדינות ה-OECD עומד על 2.40, בישראל הציון הממוצע עומד על 2.71.

תרשים 6: ממוצע משוקלל של הערכת הציבור את מידת העשייה הממשלתית בהתמודדות עם שינויי האקלים

2024

מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.

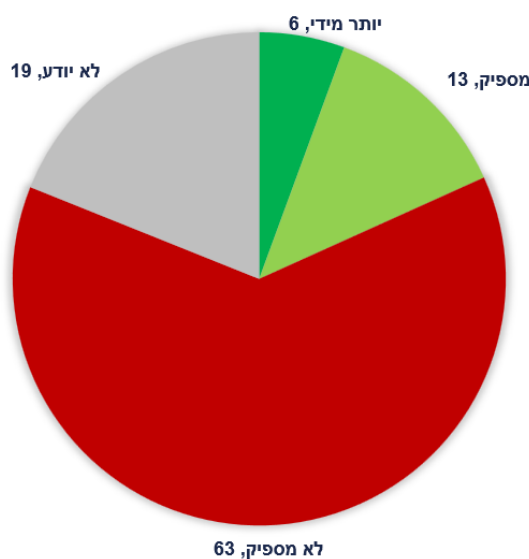
ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

בחינת ההתפלגות בישראל מצביעה על כך שהרוב המוחלט מהמשיבים בישראל סבורים כי הממשלה צריכה לעשות יותר מכפי שהיא עושה כיום כדי להתמודד עם שינויי האקלים (תרשים 7). כ-63% מהמשיבים ציינו כי הממשלה "לא עושה מספיק", בעוד ש-13% סבורים כי היא עושה "מספיק". שיעור נמוך יחסית מהמשיבים מעריכים כי הממשלה עושה "יותר מדי" (6%). כ-19% מהמשיבים ציינו כי אינם יודעים להעריך את מידת העשייה הממשלתית בתחום זה.

2024

האם לדעתך הממשלה שלך עושה מספיק, לא מספיק, או יותר מדי, כדי להתמודד עם שינויי האקלים?

1- עושה יותר מדי, 3 – לא עושה מספיק

מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.
ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

בחינה השוואתית בין השנים 2022 ל-2024 מעלה כי בישראל חלה עלייה בתפיסה שלפיה הממשלה אינה עושה די כדי להתמודד עם שינויי האקלים (תרשים 8). בעוד שבשנת 2022 הציון הממוצע בישראל עמד על 2.54, בשנת 2024 הוא עלה ל-2.71. מנגד, בממוצע מדינות ה-OECD הציון נותר יציב יחסית בין שתי הדגימות, ועמד על כ-2.4.

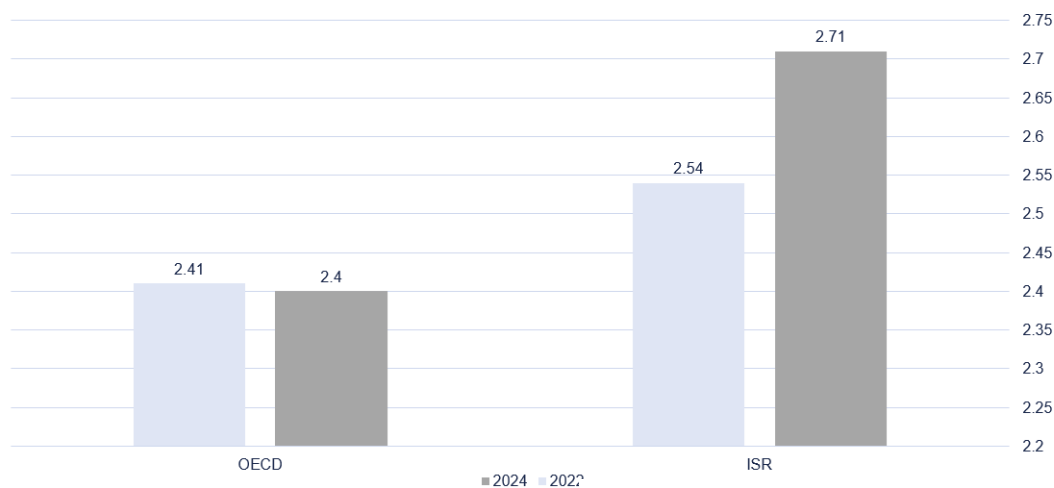
ממצאים אלו מצביעים על התחזקות התפיסה בקרב הציבור הישראלי שלפיה המדינה אינה עושה די להתמודדות עם שינויי האקלים. שינוי זה משקף גידול בפער בין הציפייה הציבורית מהממשלה לפעול לבין ההערכה של מידת הפעולה הממשלתית בפועל. במילים אחרות, ייתכן כי המודעות הציבורית לחשיבות העשייה בנושא זה עלתה, אך פעילות הממשלה לא עלתה בהתאם; לחלופין, ייתכן כי הציפיות לפעילות נותרו זהות, אך התפיסה על אודות היקף הפעולה הממשלתית פחתה. כך או כך, ניכר גידול בחוסר ההתאמה בין הציפייה הציבורית לפעולה לבין האופן שבו הציבור מעריך את פעילות הממשלה בפועל.

תרשים 8: שינוי במוצע המשקל של שבעות הרצון מהתמודדות הממשלה עם שינויי האקלים בישראל

2024 ו-2022

האם לדעתך הממשלה עושה מספיק, לא מספיק, או יותר מדי, כדי להתמודד עם שינויי האקלים?

1- עושה יותר מדי, 3 - לא עושה מספיק

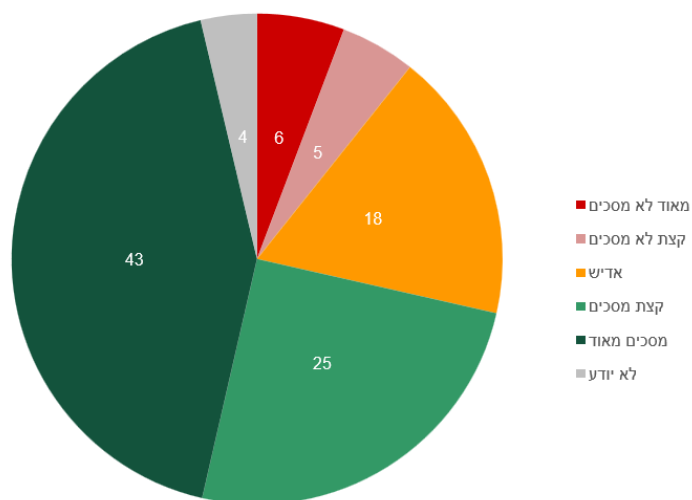
מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.
ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

ממצאים אלו מתיישבים עם הנתונים שעלו בסקר שנערך במכון הישראלי לדמוקרטיה בספטמבר 2025. מהסקר עולה כי רוב המשיבים (68%) סבורים כי על הממשלה להיערך להתחממות הגלובלית. מנגד, שיעור נמוך יחסית (11%) סבורים כי אין צורך בהיערכות כזו (תרשים 9).

תרשים 9: התפלגות שביעות הרצון בישראל להיערכות הממשלה להתחממות הגלובלית

2025

אנא ציין את מידת הסכמתך עם ההיגד הבא:
על ממשלת ישראל להיערך להשפעות ההתחממות הגלובלית

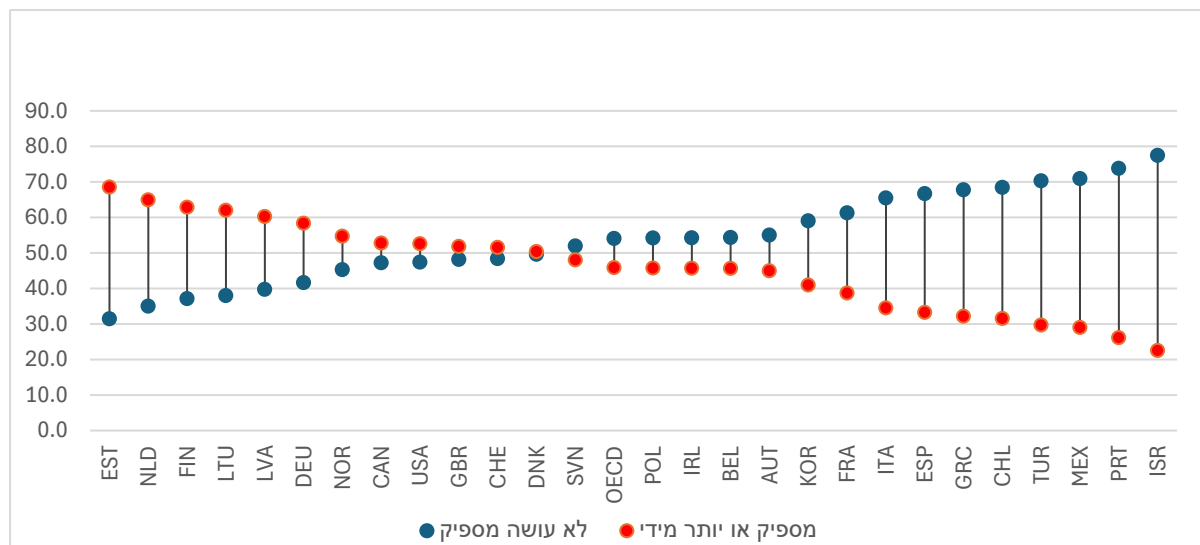
מקור: סקר האקלים של המכון הישראלי לדמוקרטיה.

4) רמת הקיטוב הפוליטי בסוגיית שינויי האקלים

ממצא חשוב נוסף העולה משלושת הסקרים מצביע על כך שבניגוד למדינות רבות (בייחוד ארה"ב), בישראל נושא שינויי האקלים טרם עבר פוליטיזציה. מהסקר של ה-OECD עולה כי ישראל מתאפיינת ברמת קיטוב פוליטי נמוכה במיוחד בשאלה האם הממשלה עושה די בהתמודדות עם שינויי האקלים. רוב מוחלט של המשיבים (בניכוי אלו שלא ידעו להשיב) השיבו כי הממשלה אינה עושה מספיק להתמודדות עם שינויי האקלים. 77.5% מהמשיבים ציינו כי הממשלה אינה עושה מספיק, לעומת 22.5% בלבד שסברו כי היא עושה מספיק או יותר מדי. כלומר, קיימת דומיננטיות של עמדה אחת, המעידה על הסכמה בסוגיה זו, דבר המצביע על כך שהנושא אינו מקוטב. בפרט, מתקיימת הסכמה רחבה בתפיסה שלפיה הממשלה אינה עושה מספיק.

תרשים 10: שיעור המשיבים שחושבים שהממשלה עושה/ לא עושה מספיק

2024

הסבר על התרשים: הנקודות הכחולות בתרשים מציגות את שיעור הנשאלים הסבורים כי הממשלה אינה עושה מספיק בהתמודדות עם שינויי האקלים, בעוד שהנקודות האדומות מייצגות את שיעור הנשאלים הסבורים כי הממשלה עושה מספיק או יותר מדי. הקו השחור המחבר בין שתי הנקודות מבטא את הפער בין שתי התפיסות: ככל שהקו ארוך יותר, כך הפער גדול יותר ומעיד על רמת הסכמה גבוהה יותר סביב עמדה דומיננטית אחת. לעומת זאת, קו קצר יותר מצביע על פיזור דעות רחב יותר ועל רמת קיטוב נמוכה, המתבטאת בהתפלגות דומה בין שתי העמדות. מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD. ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

מדד לאומדן הקיטוב

בסקרים התבקשו המשיבים להעריך את מידת שביעות רצונם מעשיית המדינה בנושאי אקלים שונים. מידת הקיטוב נמדדה על בסיס התפלגות התשובות לשאלות אלו: ככל שחלק גדול יותר מן המשיבים מתכנס סביב עמדה דומה, כך רמת הקיטוב נמוכה יותר ומשקפת קיומה של עמדה משותפת רחבה. לעומת זאת, פיזור רחב יותר של תשובות בין עמדות שונות מעיד על רמת קיטוב גבוהה יותר בקרב הציבור.

ההיגיון העומד בבסיס מדידה זו הוא שקיטוב משקף את מידת הפיצול בעמדות בציבור, ולא את בהכרח עמדה ספציפית בין אם היא מתנגדת לפעילות המדינה או תומכת בה. לכן, גם כאשר רמת שביעות הרצון נמוכה או גבוהה במיוחד, הקיטוב יכול להיות נמוך אם קיימת הסכמה רחבה בין המשיבים. קיטוב גבוה מתקיים כאשר הציבור חלוק בין עמדות שונות, כך שלא מתקבלת עמדה משותפת ברורה.

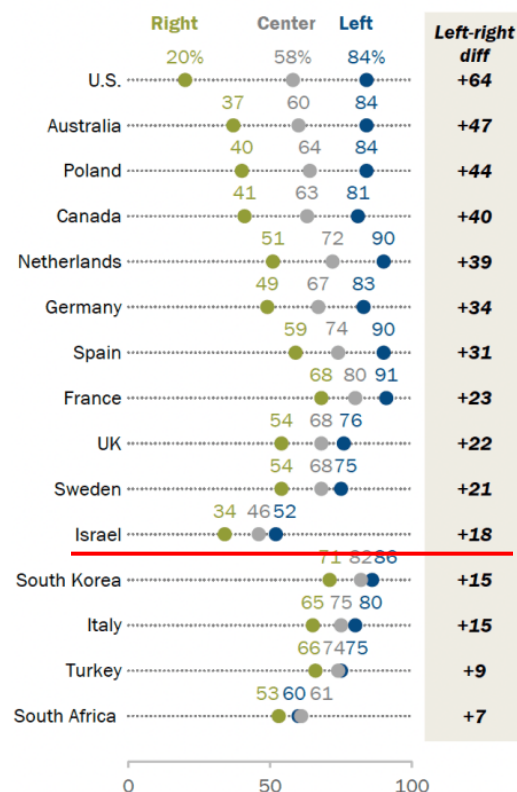
שמצביעה על רמת קיטוב נמוכה יחסית בישראל בסוגיית האקלים. אף שבסקר זה ישראל אינה מדורגת כמדינה בעלת רמת הקיטוב הנמוכה ביותר, הפער בין קבוצות פוליטיות שונות עומד על כ-18 נקודות אחוז בלבד, נתון הנמוך בהשוואה למדינות רבות אחרות, ובהן ארצות הברית, אוסטרליה ופולין. חשוב להדגיש כי ממצא זה מבוסס על ניסוח שאלה שונה מזה שנבחן בסקר הקודם; עם זאת, גם כאן מתקבלת תמונה עקבית שלפיה סוגיית שינויי האקלים אינה מאופיינת ברמות קיטוב גבוהות בישראל, והיא נתפסת באופן יחסית בקרב קבוצות שונות בציבור.

תרשים 11: תפיסת שינויי האקלים כאיום לפי עמדה אידיאולוגית

2022 לעומת 2025

Large ideological divides on views of climate change as a threat

% who say global climate change is a **major threat** to their country, by ideology

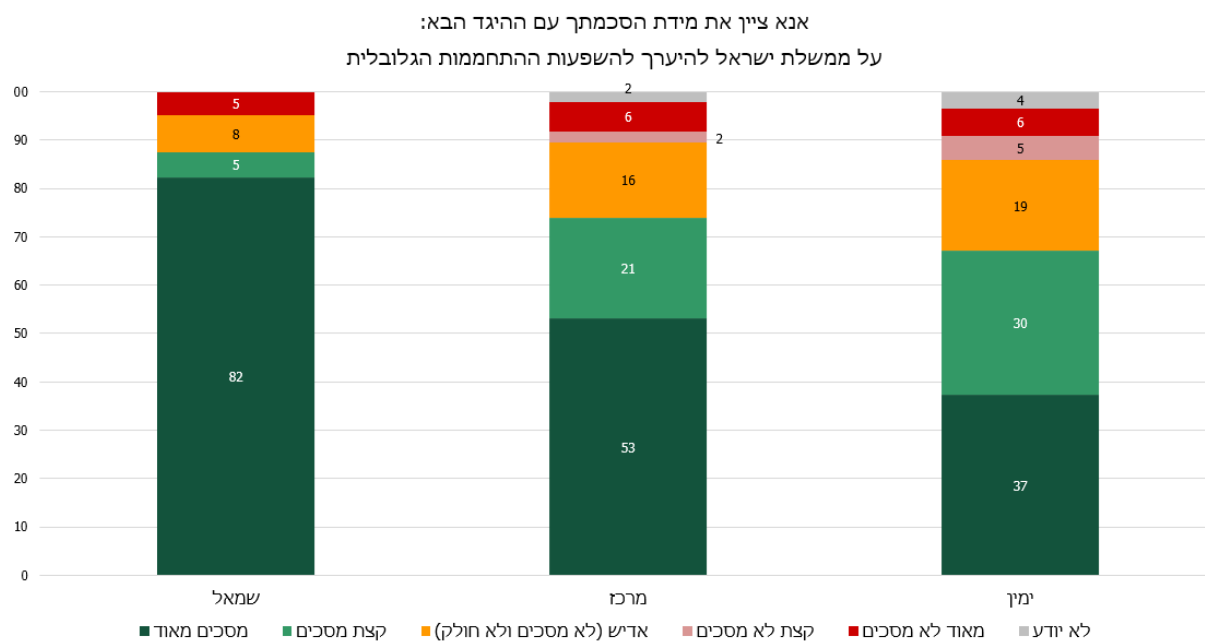

הסבר על התרשים: המספרים מציגים את הפער בין שיעור הפרטים המשתייכים לשמאל לאלה המשתייכים לימין בתפיסה כי שינוי האקלים מהווה איום משמעותי.
מקור: Raw Research Center.

ממצאים אלו משתלבים עם ניתוח נתוני סקר המכון הישראלי לדמוקרטיה, לפיו גם בקרב קבוצות אידיאולוגיות שונות וגם בחלוקה בין ערבים ליהודים, רוב המשיבים סבורים כי על הממשלה להיערך להשפעות ההתחממות הגלובלית.

תרשים 12: הבדלים בתמיכה בצורך בהיערכות ממשלתית להתחממות הגלובלית לפי חלוקה אידיאולוגית

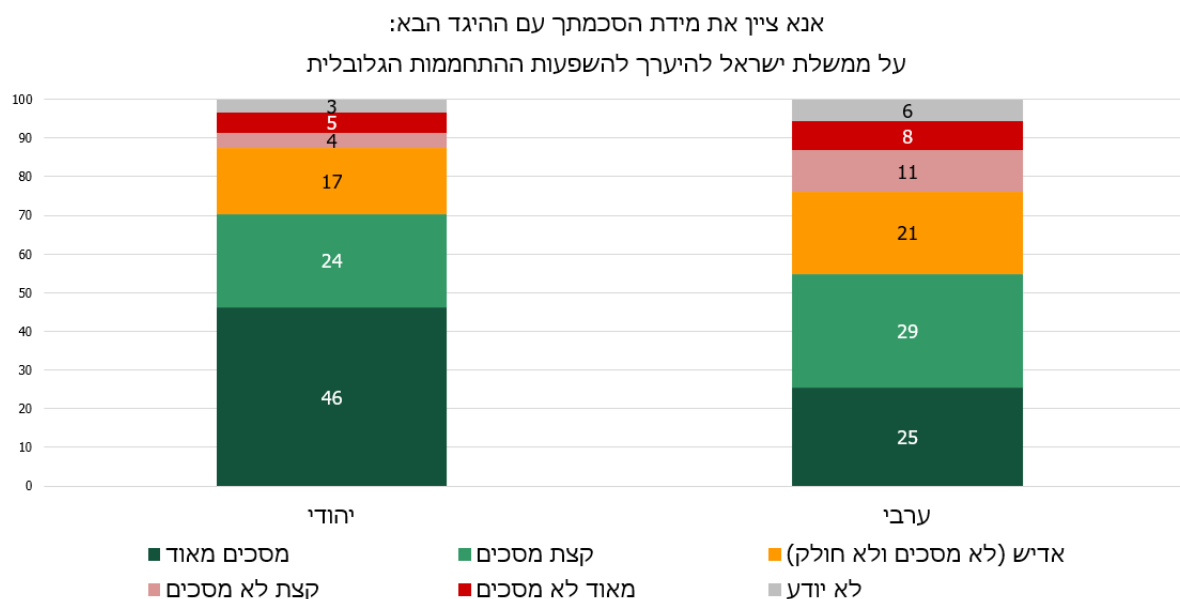
2025

מקור: סקר האקלים של המכון הישראלי לדמוקרטיה.

תרשים 13: מידת ההסכמה להיערכות ממשלתית להתחממות הגלובלית בקרב יהודים וערבים

2025

מקור: סקר האקלים של המכון הישראלי לדמוקרטיה.

ממצאים אלו מצביעים על כך שנושא

ההיערכות לשינויי האקלים נמצא בקונצנזוס מובהק בקרב הציבור הישראלי, כולל בין מחנות פוליטיים מנוגדים או קבוצות אוכלוסייה שונות בישראל. אמנם, קיימים פערים בעוצמת התמיכה וברמת הוודאות ביחס לצורך בהיערכות, אך התפיסה שלפיה המדינה אינה עושה מספיק כדי להיערך למשבר האקלים משותפת לקבוצות מגוונות בציבור, ומעידה כי סוגיית שינויי האקלים לא עברה תהליך של פוליטיזציה.

משלושת הסקרים עולה כי בישראל קיימת הסכמה שלפיה הממשלה אינה פועלת במידה מספקת להתמודדות עם שינויי האקלים. בכל הקבוצות שנבחנו, רוב המשיבים סבורים כי פעולת הממשלה בתחום אינה מספקת, ממצא המעיד על בסיס משמעותי התומך בקידום מדיניות בתחום, וכן על כך שסוגיית האקלים לא מזוהה בישראל כנושא פוליטי מקטב וזאת בניגוד למצב בארה"ב לדוגמה.

ממצאים אלה מעידים על פוטנציאל גבוה לקידום מדיניות אקלים הנשענת על תמיכה ציבורית רחבה ואשר תהווה מענה לציפייה הציבורית לפעולה ממשלתית בתחום. מכאן עולה קריאה למקבלי ההחלטות לפעול כבר עתה לעיצוב ולהטמעה של מדיניות אקלים, תוך ניצול ההסכמה הרחבה הקיימת בנושא. לכן, **אנו קוראים לכלל השחקנים במערכת הפוליטית לשלב את סוגיית ההיערכות למשבר האקלים במצעים לקראת הבחירות הקרובות, כנדבך מרכזי במדיניות ארוכת טווח למען הדורות הבאים בישראל.**

5) חששות מההשלכות של צעדי המדיניות הממשלתיים למאבק בשינויי האקלים

בשאלה זו התבקשו הנשאלים בסקר ה-OECD לציין את מידת הדאגה שלהם מהשלכות צעדי המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים על מספר תחומים. כרקע לשאלה הוצגו בפני הנשאלים דוגמאות לפעילות ממשלתית בתחום, כגון הקמת תשתיות ירוקות, קביעת מגבלות פליטות, והטלת מס פחמן, וכן הוצגו בפניהם השפעות אפשריות, בהם עליית תעריפי האנרגיה, צמצום משרות בשוק העבודה, והאטה בצמיחה הכלכלית. הנשאלים התבקשו לדרג את מידת הדאגה שלהם בסולם של 1 עד 4, כאשר 1 - בכלל לא מודאג ו-4 - מודאג מאוד.

מניתוח תשובות הנשאלים עולה כי רוב מכריע של המשתתפים בישראל (86%) מודאגים מהאפשרות לעליית מחירי החשמל והדלקים בעקבות המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים (מהם 52% שמודאגים מאוד). בממוצע משוקלל, הציון שנתנו המשיבים בישראל למידת הדאגה שלהם מהאפשרות לייקור מחירי האנרגיה (חשמל ודלקים) עמד על 3.4, דומה אם כי מעט גבוה מהציון הממוצע שניתן בכלל מדינות ה-OECD שעמד על 3.3 בסולם של 1 עד 4. ראוי לציין כי שיעור המשיבים בישראל שצינו כי אינם יודעים להשיב היה נמוך ועמד על 4%.

אחוז ניכר (69%) מהמשיבים ציינו כי הם מודאגים מהאפשרות לפגיעה בצמיחה הכלכלית בעקבות המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים. ביחס לשאר מדינות ה-OECD, הישראלים בממוצע משוקלל מציגים ציון נמוך מעט בדאגה מהפגיעה בצמיחה, כאשר הממוצע המשוקלל בישראל עומד על 3 ובממוצע ה-OECD הוא עומד על 3.1.

למרות החששות שמביע הציבור הן במדינות ה-OECD והן בישראל מהשלכות המדיניות להתמודדות עם משבר האקלים על התוצר המשקי, מחקרים רבים מצביעים על כך שהפחתת פליטות באמצעות הטלת מס פחמן אינה צפויה לפגוע בתוצר, ובתרחישים מסוימים אף עשויה להוביל לגידול. כך, למשל, במחקר מאקרו-כלכלי שנערך במכון הישראלי לדמוקרטיה בשיתוף המשרד להגנת הסביבה בהובלת פרופ' נתן זוסמן, פרופ' רוסלנה רחל פלטינק ושותפים בשנת 2021 נמצא כי הטלת מס פחמן עשויה להביא להפחתה של כ-67% בפליטות, תוך פגיעה מינורית בתוצר, בטווח שבין 0.02% ל-0.62%, וזאת בטרם נלקחו בחשבון ההשפעות החיוביות כמו הפחתת תמורת מזיהום אוויר.¹⁴ בנוסף, ממצאים ראשוניים מתוך מחקר עדכני שטרם פורסם, ושנערך על ידי חוקרי המכון הישראלי לדמוקרטיה, בשיתוף המשרד להגנת הסביבה, מצביעים על כך שבתרחישים מסוימים מס פחמן עשוי אף להוביל לעלייה בתוצר, לצד הגדלת הכנסות המדינה והפחתת פליטות.¹⁵

עולה מסקר RTM של ה-OECD כי 57% מהמשיבים בישראל הביעו דאגה מהעלויות הצפויות בהתאמת מערכות החימום והקירור בבתיים (כמו התקנת מערכות אנרגיה המבוססות על אנרגיה מתחדשת ושדרוג מערכת המיזוג למערכת חסכונית באנרגיה). באשר לחשש זה, בממוצע משוקלל בישראל הציון עמד על 2.8, נמוך מהממוצע של מדינות ה-OECD, העומד על 3. עוד עולה כי 51% מהמשיבים בישראל מודאגים ממחסור בעובדים מיומנים במשק לאייש משרות ירוקות, ערכים נמוכים מעט מממוצע ה-OECD שם נרשם ממוצע המשוקלל של 2.8 לעומת 2.7 בישראל.

ראוי לציין כי שיעור המשיבים שאינם יודעים לענות על שאלות אלו גבוה יותר ועומד על כ-9% בהתייחס להשפעה על הצמיחה; 11% בהתייחס להשפעה על עלויות התאמת מערכות החימום והקירור; ו-10% ביחס לחשש ממחסור בעובדים מיומנים.

48% מהמשיבים ציינו כי הם חוששים מהצורך להעתיק את מקום מגוריהם כתוצאה משינויי האקלים לעומת 41% שלא הביעו חשש מנושא זה. גם בהשוואה לממוצע מדינות ה-OECD ישראל דורגה נמוך במדד זה עם ממוצע של 2.6 לעומת 2.8 בממוצע של כלל המדינות. הסבר אפשרי אחד לממצא זה הוא שהציבור בישראל אינו תופס את שינויי האקלים כאיום שעלול להוביל לצורך בהעקת מגורים באופן פתאומי. אכן, מרבית האיומים הסביבתיים בישראל מאופיינים כתהליכים מתמשכים, כגון עליית מפלס פני הים, אשר צפויה להשפיע על אזורי החוף רק בטווח של עשרות שנים. נוסף על כך, בשל גודלה הקטן של המדינה, תהליכי אקלים משמעותיים, כגון בצורות, נתפסים ע"י הציבור כמשפיעים על כלל המדינה באופן רחב יחסית, ולא בהכרח יוצרים מוקדי סיכון אזוריים המובילים להגירה פנימית. לחלופין, ייתכן שהציבור הישראלי אינו מודע במידה מספקת לאיומים אקלימיים העלולים להשפיע על הצורך בהעקת מגורים, ובפרט לשרפות ולהצפות, וממילא מעריך את הסתברות התרחשותם כנמוכה. על רקע זה, העתקת

¹⁴ פרופ' נתן זוסמן, פרופ' רוסלנה רחל פלטינק, אילת דוידוביץ' והילה שואף-קולביץ. ישראל 2050. השפעות התוכנית על הצמיחה המקרו-כלכלית בישראל. עמ' 12.

¹⁵ פלטינק, ר. ר., קטובסקי, עי, ושות'. (2025). 'תמחור פחמן בישראל: ניתוח השפעות על פליטות ומדדים מאקרו-כלכליים. טרם פורסם.

מקום מגורים נתפסת כסיכון פחות רלוונטי, ואין זה מפתיע כי היא מעוררת רמת חשש נמוכה יחסית בקרב הציבור הישראלי בהשוואה לחששות אחרים הקשורים לשינויי האקלים.

בהשוואה למדינות ה-OECD הנדגמות, הציבור הישראלי מביע את רמת הדאגה הנמוכה ביותר ביחס לאפשרות לאובדן מקומות עבודה בעקבות מדיניות ממשלתית למאבק בשינויי האקלים (42%). בהתאם לכך, ציון הדאגה הממוצע של המשיבים בישראל עומד על 2.5 בסולם של 1 עד 4, נמוך מההציון הממוצע של 2.8 במדינות ה-OECD.

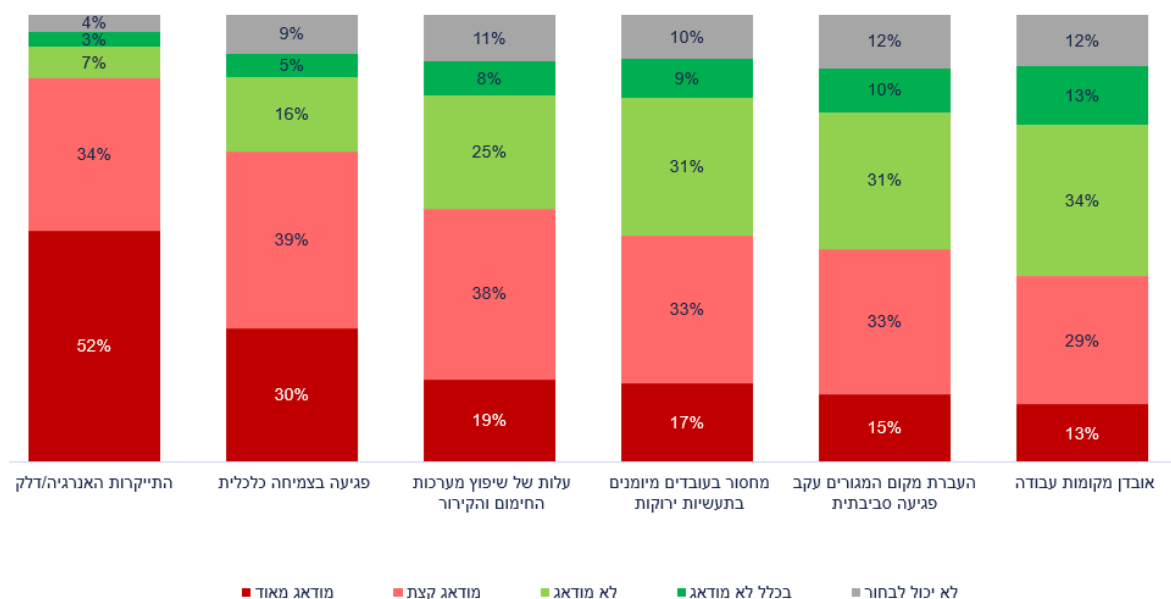
הנתון הנ"ל מתיישב עם ממצאי עבודה שנעשתה במכון הישראלי לדמוקרטיה בשנת 2024 ובחנה את השפעות הטלת מס פחמן על התעסוקה בישראל. בעבודה המתוארת, נמצא כי ההשפעה הצפויה אינה משמעותית, ומסתכמת בכ- 0.4% בלבד ביחס לעובדים ללא השכלה אקדמית, כאשר עבור עובדים בעלי השכלה אקדמית ההשפעה זניחה ושואפת לאפס, זאת כתוצאה מהמבנה הענפי של המשק הישראלי שאינו עתיר תעשיות מזהמות.¹⁶

ניכר כי קיים קשר הפוך בין מידת ההבנה של הציבור את ההשלכות של מדיניות אקלים על משתנים שונים לבין מידת הדאגה מההשפעה. כך דווקא במשתנים לגביהם הציבור בישראל הביעה דאגה פחותה זינק שיעור המשיבים כי אינם יודעים להשיב לשאלה זו לכ- 12%.

תרשים 14: מידת הדאגה מהשלכות מדיניות ממשלתית למאבק בשינויי האקלים

2024

באיזו מידה אתה מודאג מהשלכות של המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים?

מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.
ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

לאחר השאלה שהוזכרה לעיל, התבקשו הנשאלים לציין את מידת הסכמתם להיגדים שונים בנוגע לצעדי מדיניות שהממשלה יכולה לזווג על מנת לפצות על ההשלכות הכלכליות של הצעדים הסביבתיים שיינקטו. חשוב להבהיר שהשאלה אינה ממוקדת באופן ישיר בנושא האקלים, אלא בהשפעות האפשריות כתוצאה מהמדיניות הסביבתית

¹⁶ פלטינק, רוסלנה רחל, ופורת הירש, נדב (2024). השפעות תמחור פחמן על שוק העבודה והתוצר הישראלי. המכון הישראלי לדמוקרטיה.

שתונהג. דוגמת הנטל הכלכלי והתעסוקתי שעשוי להיווצר בסקטורים מסוימים בשל צעדים אלו. בשאלה זו הנשאלים התבקשו לדרג בסולם של 1 עד 5, כאשר 1 – מאוד לא מסכים, ו-5 – מסכים מאוד.

מניתוח הסקר עולה כי רוב הנשאלים סבורים שעל הממשלה לסייע לעובדים שיפגעו מהשלכות יישום המדיניות הסביבתית. בפרט, כ-81% מהנשאלים סבורים שעל הממשלה לעזור לעובדים שייפגעו מהמדיניות הסביבתית במציאת עבודה חדשה. כ-79% מהמשיבים הדגישו את הצורך בהקמת תוכניות הכשרה ייעודיות למשרות ירוקות בתמיכה ממשלתית. כ-70% הסכימו שעל הממשלה ליצור משרות חדשות שיענו לצרכי השוק המשתנים. כמו כן, כ-60% מהנשאלים ציינו שיש להעלות את דמי האבטלה כדי לתמוך בעובדים שיפלטו ממעגל התעסוקה, לעומת כ-14% שהתנגדו לכך.

בבחינת הנתונים בהשוואה לממוצע מדינות ה-OECD, נמצא כי המגמות בישראל דומות, אך הערכים גבוהים במעט. הציון הממוצע בנוגע לצורך בסיוע ממשלתי במציאת עבודה חדשה עומד על 4.1 בישראל ו-4 ב-OECD. נמצא פער ביחס לצורך בתמיכה ממשלתית בהכשרת עובדים לתעשיות הירוקות, לגביו הציון הממוצע בישראל הוא 4.1, בהשוואה ל-3.9 בממוצע ה-OECD. בנוגע ליצירת משרות חדשות, הממוצע בישראל גבוהה יותר במעט ועומד על 4 בישראל ו-3.9 ב-OECD. ביחס לצורך בהגדלת התמיכה של ביטוח הלאומי לעובדים שיפלטו ממקומות העבודה שלהם (באמצעות דמי אבטלה), בישראל נרשם ציון של 3.7 גבוהה מעט ממוצע ה-OECD שם הציון הוא 3.6.

הציבור הישראלי הביע תמיכה רחבה בצעדים שנועדו להקל על הנטל הכלכלי הצפוי כתוצאה מיישום מדיניות להתמודדות עם שינויי האקלים. צעדים המשלבים תועלות חברתיות וסביבתיות, כגון קביעת מגבלות על מחירי האנרגיה, זכו לתמיכה של כ-64%, בעוד צעד הכולל מתן תמיכה כספית לשיפוצים לשם שיפור היעילות האנרגטית של בתים זכה לתמיכה של כ-66%. צעדים בעלי תועלת חברתית בלבד זכו גם הם לתמיכה נרחבת, כאשר סבסוד מחירי התחבורה הציבורית זכה לתמיכה הגדולה ביותר (86%). הגדלת היצע הדיור הסוציאלי והדיור במחיר נגיש זכתה לתמיכה של 75%. לבסוף, סיוע כספי למשקי בית להתמודד עם העלייה הצפויה במחירי הדיור והאנרגיה קיבל תמיכה של כ-54%.

סבסוד התחבורה הציבורית בישראל זכה לרמת תמיכה גבוהה גם בהשוואה לממוצע מדינות ה-OECD ומיקם את ישראל במקום הראשון מבין המדינות שנבחנו. מדובר בפער ניכר, כאשר בישראל נרשם ממוצע משוקלל של 4.4, לעומת 4.1 בממוצע מדינות ה-OECD. כמו כן, ביחס להגדלת היצע הדיור הסוציאלי והדיור במחיר נגיש, ישראל מציגה ממוצע גבוה העומד על 4 לעומת 3.9 בממוצע ה-OECD.

ראוי לציין כי הממוצע המשוקלל בישראל בהקשר לתמיכה בסבסוד חלקי של עלות תחבורה ציבורית עלה מאז 2022, עלייה המצביעה על כך שסבסוד תחבורה ציבורית נתפס כיום כצעד בעדיפות גבוהה בהשוואה לסקר הקודם. עלייה זו מתרחשת על רקע התייקרות מחירי התחבורה הציבורית החל משנת 2024, שבמסגרתה נרשם גידול מצטבר של כ-45% במחירי הנסיעה הבין-עירונית.¹⁷ כמו כן, ייתכן כי העלייה בגודש בכבישים בישראל מחזקת את הצורך הציבורי במציאת חלופות לנסיעה ברכב פרטי, ובכך תורמת לעלייה בתמיכה בסבסוד תחבורה ציבורית כאמצעי לשיפור הניידות ולהפחתת העומס בכבישים.

בהשוואה למדינות ה-OECD, הציבור הישראלי נוטה פחות לראות במגבלות על מחירי האנרגיה או במתן סובסידיות דרך יעילה להתמודדות עם השלכות המדיניות הסביבתית שהממשלה הובילה. המשיבים בישראל סבורים כי סבסוד מחירי האנרגיה הוא אמצעי פחות מועדף לעומת ה-OECD שם הממוצע עמד על 4 ובישראל נרשם ציון של 3.8. בכך ישראל דורגה בין המדינות בעלות הציון הנמוך ביותר בנושא זה. יתרה מכך, ישראל מדורגת במקום אחד לפני אחרון באשר לתפיסה כי סובסידיות לכיסוי עלויות האנרגיה הן אמצעי יעיל, ישראל מדורגת עם ציון של 3.5 לעומת 3.8 בממוצע מדינות ה-OECD. ממצאים אלו מדגישים כי, ייתכן כי ממצא זה קשור לכך שמחירי האנרגיה בישראל

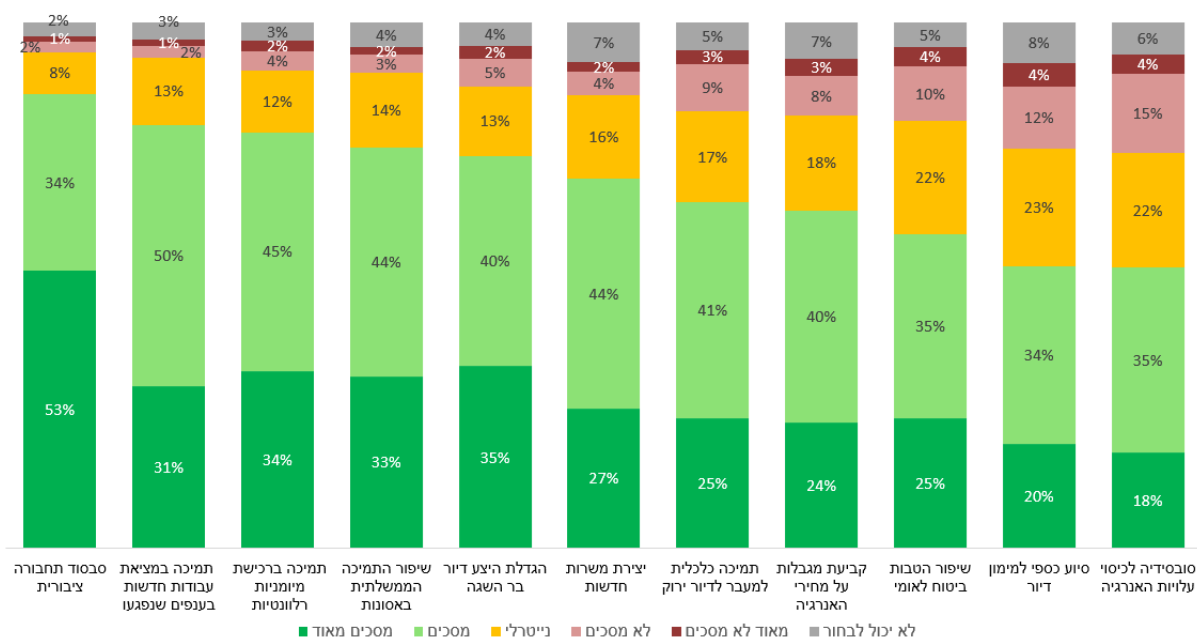
¹⁷ התייקרות נוספת בתחבורה הציבורית נדחתה לינואר 2026. (2025). ישראל היום.

נמוכים יחסית בהשוואה למדינות מפותחות אחרות, ועל כן נתפסים כפחות דחופים להתערבות ממשלתית באמצעות פיקוח מחירים או סבסוד ישיר.¹⁸ בנוסף, המשיבים בישראל, במוצק משוקלל, פחות מסכימים שסיוע כספי למשקי בית כדי להתמודד עם העלייה הצפויה במחירי הדיור הוא אמצעי מועדף, כאשר בישראל נרשם ממוצע של 3.6 נמוך מעט ממוצע מדינות ה-OECD שעומד על 3.7.

תרשים 15: מידת ההסכמה בצורך בפיצוי ממשלתי, לפי סוג המדיניות הסביבתית

2024

באיזו מידה אתם מסכים שהממשלה צריכה לעודד מדיניות שתפצה על ההשלכות הכלכליות של המדיניות הסביבתית שהובילה?

מקור: נתוני סקר הסיכונים של ה-OECD.

ניתוח: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

¹⁸ לוי, מ' (2024), בזכות הגז הטבעי: מחיר החשמל בישראל נמוך בכ-50% מהמחיר באירופה. Funder.

דיון וסיכום

מטרת סקירה זו הייתה לבחון את תפיסות הציבור בישראל בנוגע לסיכונים הנלווים לשינויי האקלים ולהשלכות המדיניות הממשלתית בתחום סיכונים אקלים בהשוואה למדינות ה-OECD. ממצאי הסקירה מצביעים על כך שרמת הדאגה הציבורית משינויי האקלים בישראל נמוכה יחסית לממוצע במדינות ה-OECD, וכי בשנים האחרונות אף חלה ירידה במידת הדאגה. מגמה זו אינה ייחודית לישראל, והיא משתלבת בדפוסים דומים שנצפו במדינות רבות בעולם, בדגש על מדינות עם הכנסה גבוהה. עם זאת חשוב להדגיש כי מרבית הציבור הישראלי כן הביע דאגה משינויי האקלים.

כמו כן, מן הממצאים עולה כי חרף הירידה במידת הדאגה הציבורית משינויי האקלים, קיימת עלייה בציפייה הציבורית לנקיטת פעולה ממשלתית בתחום. ישראל מדורגת במקום הראשון בקרב מדינות ה-OECD בשיעור האזרחים הסבורים כי הממשלה אינה עושה די בהתמודדות עם שינויי האקלים, ותפיסה זו אף התחזקה בהשוואה לנתוני סקר 2022.

ממצאים אלו עשויים להעיד על שינוי בתפיסה של הציבור הישראלי לגבי שינויי האקלים: פחות כאיום עתידי ומעורפל, ויותר כתופעה קיימת ומוחשית, שהציבור מודע יותר להשלכותיה מאחר שהן מתחילות להיות מורגשות בחיי היומיום. חשיפה חוזרת לאירועי קיצון, כגון גלי חום, הצפות, סופות ושבירת שיאי טמפרטורה, תרמה להיחלשות תחושת אי-הוודאות באשר להשלכות שינויי האקלים, ואף גרמה ליציאה ממצב של אדישות בהקשר של סכנות שינויי האקלים. נוסף על כך, סביר להניח שהשינוי בתפיסת הישראלים בנוגע לשינויי אקלים מושפע מחשיפה לאיומים קיומיים אחרים, ובראשם אירועי ה-7.10 ומלחמת "חרבות ברזל", אשר לקחו את תשומת לב הדאגה של הציבור מאיומים עתידיים. **עם זאת, העלייה בציפייה למעורבות ממשלתית מצביעה על כך שגם אם שינויי האקלים נתפסים פחות כאיום קיומי, מתחזקת תחושת חוסר שביעות הרצון ממידת הפעולה שהממשלה עושה בתחום. ממצא זה מהווה קריאה לפעולה לממשלה הן הנוכחית והן זו שתבחר בבחירות המתוכננות לשנת 2026.**

כמו כן, ממצאי הסקירה מצביעים על כך שהחששות המרכזיים בציבור נוגעים להשלכות הכלכליות הישירות של יישום מדיניות אקלים, ובראשן עלייה אפשרית במחירי האנרגיה והחשש מפגיעה בצמיחה הכלכלית. לצד זאת, נמצאה תמיכה רחבה בצעדי מדיניות שמטרתם לצמצם את הפגיעה הכלכלית במשקי הבית, ובראשם סבסוד תחבורה ציבורית, שזכה לרמת התמיכה הגבוהה ביותר. במקביל, ניכרת תמיכה בצעדים המיועדים לצמצם את הפגיעה בעובדים ובענפים חשופים, ובכלל זה פיתוח מערכי הכשרה והסבה למקצועות צומחים.

לבסוף, נמצא כי סוגיית ההיערכות לשינויי האקלים בישראל אינה מאופיינת ברמות גבוהות של קיטוב פוליטי. אף שקיימים הבדלים בעוצמת החשש וברמת התמיכה בין קבוצות שונות בציבור, מתקבלת תמונה עקבית יחסית, שלפיה רוב הציבור סבור כי נדרשת היערכות ממשלתית רחבה להתמודדות עם השלכות שינויי האקלים. ממצא זה מצביע על ההזדמנות לקידום מדיניות בתחום מבלי למסגר אותה כשייכת למחנה פוליטי מסוים, ובכך לצמצם חסמים פוליטיים.

אנו קוראים למקבלי ההחלטות לפעול כבר עתה לעיצוב ולהטמעה של מדיניות אקלים, תוך ניצול ההסכמה הקיימת בטרם תהפוך הסוגייה למקוטבת.

נספחים

באיזו מידה אתה מודאג מהשלכות של המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים?

ממוצע משוקלל של ישראל וממוצע משוקלל של מדינות ה-OECD

היגד	ישראל	OECD
התייקרות עלויות האנרגיה/דלק	3.4	3.3
צמיחה כלכלית נמוכה יותר	3.0	3.1
עלות של שיפוץ (חובה) המיועד להפחית את ההשפעה של מערכות החימום והקירור בבתיים על האקלים (כמו למשל מערכות אנרגיה מתחדשת, שיפוצים ליעילות אנרגטית)	2.8	3.0
לדאוג שיהיו מספיק עובדים מיומנים כדי לענות על הביקוש למשרות ירוקות	2.7	2.8
העברת מקום המגורים הרחק מאזורים עם פגיעה סביבתית	2.6	2.8
אבדן משרות בענפים בעלי השפעה שלילית על הסביבה, כמו פחם, כרייה והפקת נפט	2.5	2.8

באיזו מידה אתה מסכים שהממשלה צריכה לעודד מדיניות שתפצה על ההשלכות הכלכליות של המדיניות

הסביבתית שהובילה?

ממוצע משוקלל של ישראל וממוצע משוקלל של מדינות ה-OECD

היגד	ישראל	OECD
סבסוד תחבורה ציבורית	4.4	4.1
תמיכה במציאת עבודות חדשות בענפים שנפגעו	4.1	4.0
תמיכה ברכישת מיומנויות רלוונטיות	4.1	3.9
שיפור התמיכה הממשלתית באסונות	4.1	3.9
הגדלת היצע דיור בר השגה	4.0	3.9
יצירת משרות חדשות	4.0	3.9
תמיכה כלכלית למעבר לדיור ירוק	3.8	3.8
קביעת מגבלות על מחירי האנרגיה	3.8	4.0
שיפור הטבות ביטוח לאומי	3.7	3.6
, סיוע כספי למשקי בית להתמודד עם העלייה הצפויה במחירי הדיור	3.6	3.7
סובסידיה לכיסוי עלויות האנרגיה	3.5	3.8

- 1) Albert, M. J. (2026). It's not just climate: rethinking 'climate emotions' in the age of burnout capitalism. *Environmental Politics*, 35(1), 150–170. <https://doi.org/10.1080/09644016.2025.2526228>
- 2) Carleton, R. N. (2016). Fear of the unknown: One fear to rule them all? *Journal of Anxiety Disorders*, 41, 5–21. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2016.03.011>
- 3) Grupe, D. W., & Nitschke, J. B. (2013). Uncertainty and anticipation in anxiety: An integrated neurobiological and psychological perspective. *Nature Reviews Neuroscience*, 14(7), 488–501. <https://doi.org/10.1038/nrn3524>
- 4) Hamama-Raz, Y., & Shinan-Altman, S. (2024). Does Climate Change Worry Decrease during Armed Conflicts? *Climate*, 12(10), 162. <https://doi.org/10.3390/cli12100162>
- 5) International opinion on global threats. (2025). Pew Research Centre. <https://www.pewresearch.org/global/2025/08/19/international-opinion-on-global-threats/>
- 6) Kinnick, K. N., Krugman, D. M., & Cameron, G. T. (1996). Compassion fatigue: Communication and burnout toward social problems. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 73(3), 687–707. <https://doi.org/10.1177/107769909607300314>
- 7) Moore, F. C., Obradovich, N., Lehner, F., & Baylis, P. (2019). Rapidly declining remarkability of temperature anomalies may obscure public perception of climate change. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 116(11), 4905–4910. <https://doi.org/10.1073/pnas.1816541116>
- 8) OECD Risks that Matter (RTM) Survey. (2024). OECD. <https://www.oecd.org/en/about/programmes/oecd-risks-that-matter-rtm-survey.html>
- 9) OECD. (2024). Society at a glance 2024: OECD social indicators. OECD. <https://doi.org/10.1787/918d8db3-en>
- 10) Okun, B. S. (2016). An investigation of the unexpectedly high fertility of secular, native-born Jews in Israel. *Population Studies*, 70(2), 239–257. <http://www.jstor.org/stable/24772958>
- 11) Popli, N. (2025, January 21). What happened the last time Trump withdrew from the Paris Agreement. *Time*. <https://time.com/7208955/trump-paris-climate-agreement-withdraw-impact>
- 12) Weber, Elke. (2006). Experience-Based and Description-Based Perceptions of Long-Term Risk: Why Global Warming Does Not Scare Us (Yet). *Climatic Change*. 77. https://www.researchgate.net/publication/226378293_Experience-Based_and_Description-Based_Perceptions_of_Long-Term_Risk_Why_Global_Warming_Does_Not_Scare_Us_Yet
- 13) התייקרות נוספת בתחבורה הציבורית נדחתה לינואר 2026. *ישראל היום*. <https://www.israelhayom.co.il/news/transportation/article/18250970>
- 14) בן-אליה, א., ואבירם-ניצן, ד. (2025). סקר עמדות הציבור בנושא ההיערכות למשבר האקלים. עיבוד נתונים: קנת-פורטל, ר., וקטובסקי, ע. המכון הישראלי לדמוקרטיה. <https://www.idi.org.il/articles/62109>
- 15) זוסמן, נ., פלטינק, ר. ר., דוידוביץ', א. & שואף-קולביץ', ה. (2021). ישראל 2050: השפעות התוכנית על הצמיחה המקרו-כלכלית בישראל. <https://www.idi.org.il/books/34883>
- 16) לוי, מ'. (2024). בזכות הגז הטבעי: מחיר החשמל בישראל נמוך בכ-50% מהמחיר באירופה. FUNDER. <https://www.funder.co.il/article/170815>
- 17) פלטינק, ר. ר., קטובסקי, ע', ושות'. (2025). 'תמחור פחמן בישראל: ניתוח השפעות על פליטות ומדדים מאקרו-כלכליים. טרם פורסם.
- 18) פלטינק, ר. ר., פורת הירש, נ. (2024). השפעות תמחור פחמן על שוק העבודה והתוצר הישראלי המכון הישראלי לדמוקרטיה. <https://www.idi.org.il/books/58069>